

ІМ'Я ЙОГО НЕ ПІДЛЯГАЄ ЗАБУТТЮ

Клеваня уродженці

У нинішньому році уродженцю містечка Клеваня Лаврентію Серветнику – фельдшеру, громадському діячеві, послу Волині до польського сейму вповнолітсь 125 років. Він закінчив Житомирську фельдшерську школу (1909), працював в Острозькому повіті, служив у царській армії (1910-13), займався приватною практикою. Працював на цукрозаводі в Костополі (1923-37), брав активну участь в громадському житті. Обраний послом до польського сейму від Блоку національних меншин (1928), виконував функції віце-бургомістра м. Костополя (1929-33). Учасник Волинського Українського об'єднання (1937). Після приходу радянської влади репресований комуністичним режимом, заарештований НКВС 1940 р., ув'язнений на 8 років. Дальша доля його невідома. Реабілітований 1989 р.

Одним з характерних рис незалежної Української держави є створення засад демократичного правового суспільства. При демократичному устрої важливим є повернення історичних традицій українського народу, національних ідеалів, відновлення історичної справедливості.

Перші арешти населення Рівненщини розпочалися відразу після вступу у Західну Україну військ Червоної армії, коли ще не діє радянські суди і прокуратура. Звинувачували у першу чергу польських урядовців, осадників, українських націоналістів. Почали діяти військові трибунали, посадові органи, які засуджували діячів польської поліції, працівників колишнього державного апарату, активістів політичних партій. Як правило по справах вносилися смертні вирокі. Київські репресованого населення постійно зростала, а це вимагало збільшення штату каральних органів.

Репресивна машина почала набирати обертів. Лише за один рік – з осені 1939 р. до осені 1940 р. було репресовано майже 10% населення Західної України. У цей час переслідувалося все, що не вписувалося у нову радянську систему.

Більшість західноукраїнських діячів партії, читав літературу, займався у гуртку по вивченню політичних проблем, брав активну участь у диспутах, які, як правило, відбувалися нелегально. З 1917 р. по 1919 р. займався приватною практикою і одночасно працював у кооперації.

У 1919 р. Лаврентій Якович був заарештований за підозрою участі у повстанні проти радянської влади, яке очолював прихильник Симона Петлюри, Степанович (ім'я невідоме). Утримували його під своїм контролем три дні, роззброїли робітничу міліцію, створили власний суд. Після цього загіг Степановича направився у Тучинську волость для об'єднання з іншими силами та підготовки до захоплення влади в місті Рівному. Серветник виконував функції начальника санітарної частини цього загону. Однак виступ був придушений частинами Червоної армії, які прийшли з Рівного. Степановича розстріляли, а

Лаврентій Якович втік до Польщі, де працював на цукрозаводі та в м. Костополі. З 1927 по 1928 р. він працював розтним агентом у шведській сепараторній фірмі. Одночасно, у 1926 р. Лаврентій Якович організував у Костополі кооператив «Поміч», який очолював до 1934 р. До роботи у кооператив він залучав насамперед представників «уєнерівської» еміграції, зокрема лікаря Петра Рошинського, Василя Бондарчука, Продавця, закупівельником, а тоді завідувачем «Поміч» був уродженець м. Дубна, чех Володимир Вала.

Метою діяльності кооперативу було забезпечення селян різними товарами за невисокими цінами, закупівля у них сільськогосподарської продукції. Кооператив нараховував до 70 пайовиків, мав середньорічний оборот 120 тис. злотих. «Поміч» взяла на себе функцію інформування українського населення, поширюючи газети «Новий час», «Неділя», «Вісті», що виходили у Львові. Частина отриманих прибутків витрачалася на благодійні внески для церкви, «Прогресу». Української гімназії в Рівному. У цей час у політичному житті на терені Волинського воєводства активізується робота діячів «уєнерівської» еміграції. Це було пов'язано, у першу чергу, із травневим переворотом 1926 року, коли до влади в Польщі прийшов Ю. Пілсудський, уряд якого оголосив про зміну національної політики і приступив до здійснення федералістської програми.

У тому ж 1928 р. Лаврентія Серветника обрали послом до польського сейму від Блоку національних меншин (БНМ), що спричинило його переїзд на період депутатської роботи у м. Рівне (1928 – 1930). У той час він

симпатизував Селянському союзу – політичній організації українського селянства. Перед виборами активісти Українського Національно-демократичного об'єднання (УНДО) розпочали переговори з представниками білоруських, єврейських, німецьких політичних угруповань, а також загігували діячів Сельською до Блоку національних меншин (БНМ).

Вибори 1928 р. відізнялися від попередньої виборчої кампанії 1922 р. Це зумовлювалося тим, що у 1928 р. до парламентської боротьби долучилися політичні партії Східної Галичини, які через невизначеність юридичного статусу краю, у 1922 р. вибори бойкотували.

Перемогу на виборах здобув Безпартійний блок співпраці з урядом (ББВР), а Блок національних меншин отримав одне місце в сеймі, яке зайняв Лаврентій Серветник.

Отримавши посаду посла сейму, Лаврентій Серветник велику увагу надавав вирішенню земельних проблем, які були надзвичайно актуальні для жителів краю, адже переважу більшість українців Волині складали селяни. Крім того посол намагався вирішувати освітні, культурні проблеми своїх земляків.

Справа з посилкою, виступ Серветника на з'їзді ВУО та його діяльність як посла, зацікавили слідових органів НКВС, про що свідчать багатогодинні допити. Під час арешту та обшуку у Лаврентія Яковича були вилучені журнали «За соборність» за 1932 р. та «Культурна справа» за 1939 р. Постановою заступника начальника відділу УНКВС Рівненської області від 19 грудня 1940 р. ці журнали були знищені шляхом спалення.

Після арешту колишнього волинського представника польського сейму утримували у Рівненській в'язниці. У вересні 1940 р. оперуповноважений 3-го відділу УДБ НКВС у Рівненській області склав прохання до прокуратури про продовження ведення слідства на 1 місяць, до 26 жовтня 1940 р., а пізніше звернувся з цим же проханням повторно, внаслідок цього слідство тривало до 11 грудня 1940 р. Під час багатогодинних допитів Лаврентія Яковича

Лаврентій Серветник часто був присутній на зборах організації м. Костополя.

Після підписання Ризького мирного договору й встановлення на Волині польської влади, Серветник спочатку проживав у Клевані, де працював фельдшером, а з 1923 р. по 1927 р. – був фельдшером при Бабинській лікарні.

У 1919 році Лаврентій Якович Серветник уродився в с. Клеваня Рівненського повіту Волинської губернії у сім'ї службовця. У 1905-1909 рр. вчився у Житомирській фельдшерській школі, після чого працював по спеціальності у Ляховці Острозького повіту. З 1910 р. по 1913 р. Серветник служив у царській армії у чині фельдшера у 127 піхотному полку м. Рівне. Будучи на фронті, наблизився до української партії соціалістів – революціонерів (есерів), яка мала значний вплив у тодішньому українському середовищі. Лаврентій Серветник часто був присутній на зборах організації м. Костополя.

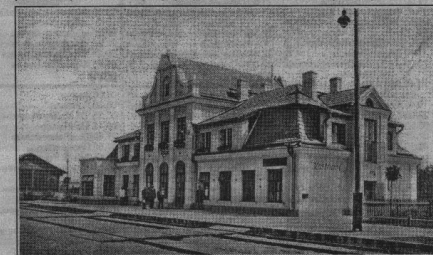

Леонтій Серветник.

Серветника звільнили з огляду на те, що він врятував життя матроса Шведова, про що останній повідомив більшовицьким органам влади.

Хор костопільської «Прогресу», керівником якої був Л. Серветник.

Довоєний Костопіль. Залізничний вокзал.

тим часом підрядні чинники роблять цій праці всякі перешкоди на місцях... Вже за 30-40 кілометрів утлі від центру робляться страшни, немовляти речі, про які я поговорю з президентом з'їзду, але на з'їзді виголошувати не буду. Отже, ставлю внесок, щоб з'їзд рішуче виступив з проською до пана міністра, щоб всі ті перешкоди було усунуто.

На основі виступу Л. Серветника на крайовому з'їзді ВУО, керівник партії Сергій Тимошенко склав доповідню записку на ім'я до волинського воєводи Г. Юзефського «Про несправедливі дії службовців щодо членів ВУО 8 грудня 1937 року». У доповідній записці вказувалося, що на адресу посла Серветника по пошті було надіслано посилку з нелегального літературою та інструкціями УОУ, яку він відніс до поліції та вимагав складати протокол. Саме у поліції Серветник довідався, що надіслання пакунку мало провокаційне значення і було справою ризику команданта постерунку Цицловського.

Справа з посилкою, виступ Серветника на з'їзді ВУО та його діяльність як посла, зацікавили слідових органів НКВС, про що свідчать багатогодинні допити. Під час арешту та обшуку у Лаврентія Яковича були вилучені журнали «За соборність» за 1932 р. та «Культурна справа» за 1939 р. Постановою заступника начальника відділу УНКВС Рівненської області від 19 грудня 1940 р. ці журнали були знищені шляхом спалення.

Після арешту колишнього волинського представника польського сейму утримували у Рівненській в'язниці. У вересні 1940 р. оперуповноважений 3-го відділу УДБ НКВС у Рівненській області склав прохання до прокуратури про продовження ведення слідства на 1 місяць, до 26 жовтня 1940 р., а пізніше звернувся з цим же проханням повторно, внаслідок цього слідство тривало до 11 грудня 1940 р. Під час багатогодинних допитів Лаврентія Яковича

у 1929 р. по 1933 р. Л. Серветник виконував функції віце-бургомістра (заступника керівника міського самоуправління) у м. Костопіль. З його ініціативи було організовано український хор у кооперативі «Поміч», який очолював до 1934 р. До роботи у кооператив він залучав насамперед представників «уєнерівської» еміграції, зокрема лікаря Петра Рошинського, Василя Бондарчука, Продавця, закупівельником, а тоді завідувачем «Поміч» був уродженець м. Дубна, чех Володимир Вала. Метою діяльності кооперативу було забезпечення селян різними товарами за невисокими цінами, закупівля у них сільськогосподарської продукції. Кооператив нараховував до 70 пайовиків, мав середньорічний оборот 120 тис. злотих. «Поміч» взяла на себе функцію інформування українського населення, поширюючи газети «Новий час», «Неділя», «Вісті», що виходили у Львові. Частина отриманих прибутків витрачалася на благодійні внески для церкви, «Прогресу». Української гімназії в Рівному. У цей час у політичному житті на терені Волинського воєводства активізується робота діячів «уєнерівської» еміграції. Це було пов'язано, у першу чергу, із травневим переворотом 1926 року, коли до влади в Польщі прийшов Ю. Пілсудський, уряд якого оголосив про зміну національної політики і приступив до здійснення федералістської програми.

У тому ж 1928 р. Лаврентія Серветника обрали послом до польського сейму від Блоку національних меншин (БНМ), що спричинило його переїзд на період депутатської роботи у м. Рівне (1928 – 1930). У той час він

симпатизував Селянському союзу – політичній організації українського селянства. Перед виборами активісти Українського Національно-демократичного об'єднання (УНДО) розпочали переговори з представниками білоруських, єврейських, німецьких політичних угруповань, а також загігували діячів Сельською до Блоку національних меншин (БНМ).

Справа з посилкою, виступ Серветника на з'їзді ВУО та його діяльність як посла, зацікавили слідових органів НКВС, про що свідчать багатогодинні допити. Під час арешту та обшуку у Лаврентія Яковича були вилучені журнали «За соборність» за 1932 р. та «Культурна справа» за 1939 р. Постановою заступника начальника відділу УНКВС Рівненської області від 19 грудня 1940 р. ці журнали були знищені шляхом спалення.

Після арешту колишнього волинського представника польського сейму утримували у Рівненській в'язниці. У вересні 1940 р. оперуповноважений 3-го відділу УДБ НКВС у Рівненській області склав прохання до прокуратури про продовження ведення слідства на 1 місяць, до 26 жовтня 1940 р., а пізніше звернувся з цим же проханням повторно, внаслідок цього слідство тривало до 11 грудня 1940 р. Під час багатогодинних допитів Лаврентія Яковича

Лаврентія Яковича втік до Польщі, де працював на цукрозаводі та в м. Костополі. З 1927 по 1928 р. він працював розтним агентом у шведській сепараторній фірмі. Одночасно, у 1926 р. Лаврентій Якович організував у Костополі кооператив «Поміч», який очолював до 1934 р. До роботи у кооператив він залучав насамперед представників «уєнерівської» еміграції, зокрема лікаря Петра Рошинського, Василя Бондарчука, Продавця, закупівельником, а тоді завідувачем «Поміч» був уродженець м. Дубна, чех Володимир Вала.

Метою діяльності кооперативу було забезпечення селян різними товарами за невисокими цінами, закупівля у них сільськогосподарської продукції. Кооператив нараховував до 70 пайовиків, мав середньорічний оборот 120 тис. злотих. «Поміч» взяла на себе функцію інформування українського населення, поширюючи газети «Новий час», «Неділя», «Вісті», що виходили у Львові. Частина отриманих прибутків витрачалася на благодійні внески для церкви, «Прогресу». Української гімназії в Рівному. У цей час у політичному житті на терені Волинського воєводства активізується робота діячів «уєнерівської» еміграції. Це було пов'язано, у першу чергу, із травневим переворотом 1926 року, коли до влади в Польщі прийшов Ю. Пілсудський, уряд якого оголосив про зміну національної політики і приступив до здійснення федералістської програми.

У тому ж 1928 р. Лаврентія Серветника обрали послом до польського сейму від Блоку національних меншин (БНМ), що спричинило його переїзд на період депутатської роботи у м. Рівне (1928 – 1930). У той час він

симпатизував Селянському союзу – політичній організації українського селянства. Перед виборами активісти Українського Національно-демократичного об'єднання (УНДО) розпочали переговори з представниками білоруських, єврейських, німецьких політичних угруповань, а також загігували діячів Сельською до Блоку національних меншин (БНМ).

Лаврентія Яковича втік до Польщі, де працював на цукрозаводі та в м. Костополі. З 1927 по 1928 р. він працював розтним агентом у шведській сепараторній фірмі. Одночасно, у 1926 р. Лаврентій Якович організував у Костополі кооператив «Поміч», який очолював до 1934 р. До роботи у кооператив він залучав насамперед представників «уєнерівської» еміграції, зокрема лікаря Петра Рошинського, Василя Бондарчука, Продавця, закупівельником, а тоді завідувачем «Поміч» був уродженець м. Дубна, чех Володимир Вала.

Після арешту.

Особливою нагородою при НКВС СРСР 29 березня 1941 р. (протокол № 34) Лаврентій Серветник був звинувачений як «соціально-небезпечний елемент» та ув'язнений у виправно-трудовий табір терміном на вісім років. Колишнього волинського посла звинуватили за статтю 54 КК УРСР.

Як складала його подальша доля, чим закінчилося життя одного з українських послів періоду Другої Речі Посполитої, залишається поки що невідомим. У кримінальній справі про це відомостей немає.

Згідно із статтю 1 Указу Президії Верховної Ради СРСР від 16 січня 1989 р. «Про додаткові заходи по відновленню справедливості стосовно жертв репресій, що мали місце у період 30-40-х і початку 50-х років» Лаврентія Яковича Серветника було реабілітовано. Рішення по справі Л. Серветника було прийнято 21 грудня 1989 р. Таким чином було повернуто ще одне добре ім'я незаконно засудженого громадського діяча нашого краю.

За матеріалами видання «Реабілітовані історією».